

Európsky ombudsman

Viacjazyčnosť v inštitúciách EÚ

Správa o verejnej konzultácii

Poznámka: Názory v tejto správe sú vyjadrením príspevkov počas verejnej konzultácie a nemali by sa vnímať ako stanovisko európskeho ombudsmana.

Február 2019

SK

1. Úvod

V júli 2018 ombudsmanka spustila verejnú konzultáciu o používaní jazykov v inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach EÚ (ďalej len „orgány EÚ“).

Zámerom konzultácie je podporiť diskusiu na túto tému s ohľadom na to, že treba zosúladiť rešpektovanie a podporovanie jazykovej rozmanitosti so správnymi a s rozpočtovými obmedzeniami. Konzultácia sa týkala štyroch hlavných tém:

- I. pravidlá a postupy,
- II. používanie jazykov na webových lokalitách,
- III. používanie jazykov vo verejných konzultáciách a
- IV. potreba nových právnych predpisov, náklady na preklad a možnosť strojového prekladu.

Ombudsmanka dostala **286 odpovedí**. Niektorí respondenti sa vyjadrili len k niekoľkým položeným otázkam.

Tri odpovede predložili členské štáty, dve odpovede boli od agentúr EÚ, jedna od regionálneho orgánu, 33 odpovedí pochádzalo od mimovládnych organizácií alebo združení a 247 ich bolo od jednotlivcov (pozri prílohu).

Ombudsmanka dostala odpovede v **19 úradných jazykoch EÚ**, konkrétne vo francúzštine (95), v angličtine (57), taliančine (32), španielčine (25), nemčine (21), holandčine (18), slovenčine (14), maďarčine (3), poľštine (3), portugálčine (3), írčine (2), vo švédčine (2), v češtine (2), bulharčine (1), chorvátčine (1), dánčine (1), vo fínčine (1), v gréčtine (1) a rumunčine (1). Jedna odpoveď bola predložená v latinčine, jedna v esperante a jedna v katalánčine.

2. Zhrnutie

- Viacjazyčnosť má širokú podporu.
- Jazykové obmedzenia môžu byť za istých okolností povolené, mali by však byť odôvodnené v jazykovej politike zverejnenej na každej webovej lokalite orgánov EÚ. Táto politika by mala byť dostupná vo všetkých úradných jazykoch EÚ.
- Užitočnou zárukou je politika „prekladu na vyžiadanie“.
- Webové lokality orgánov EÚ by mali byť aspoň do istej miery dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

- Ak sa viacjazyčnosť nedá úplne zrealizovať, za dobrý kompromis sa zvyčajne považujú zhrnutia kľúčových tém zverejnených vo všetkých alebo v mnohých úradných jazykoch.
- Verejné konzultácie by mali byť vzhľadom na svoj charakter a v rámci všeobecného pravidla dostupné v čo najväčšom počte úradných jazykov EÚ.
- Bolo by užitočné využiť potenciál strojového prekladu, minimálne ako pomôcku pri vypracúvaní prekladov ľuďmi.

3. Odpovede

I. Pravidlá a postupy týkajúce sa jazykových obmedzení

Nedostatočná transparentnosť (1. otázka)

Spôsob, akým jednotlivé úseky správy EÚ pripravujú informácie dostupné v rôznych úradných jazykoch EÚ, je nedostatočne transparentný (a chýbajú aj niektoré formálne pravidlá). Patria k tomu napríklad aj kritériá používané pri rozhodovaní o tom, ktorý(-é) jazyk(-y) používať v určitých súvislostiach. Ako sa dajú riešiť tieto nedostatky? Aké ďalšie kritériá, ak vôbec, by mali platiť?

Drvivá väčšina respondentov považuje aktuálny nedostatok transparentnosti za **nežiaduci**, keďže to vedie k možnosti svojvoľného výkladu, nejednotnosti a diskriminácii. V záujme odstránenia medzier **by sa mali zaviesť pravidlá**. Na obsah týchto pravidiel (2. otázka) a ich formu (8. otázka) existujú rôzne názory.

Mnohí respondenti sa odvolávajú na zásady **jazykovej rozmanitosti a jazykovej rovnosti**. Poznamenávajú, že jazyk tvorí rozhodujúcu súčasť identity občanov. Jazykové bariéry bránia občanom v účasti na rozpravách a rozhodovaní na úrovni EÚ. Existujú obavy, že jazykové obmedzenia dávajú privilegovaný prístup určitým členským štátom, občanom a hospodárskym subjektom a znižujú celkovú legitimitu EÚ.

Mnohí respondenti konštatujú, že prístup k informáciám v jazyku, ktorému občania rozumejú, má rozhodujúci význam pre **zabezpečenie dôvery a viery vo verejnú službu EÚ** a pre **boj proti podozrievavosti, nezáujmu a euroskepticizmu**.

Tri modely jazykovej politiky

Respondenti predložili tri široké modely jazykovej politiky pre orgány EÚ:

1. Obmedzená viacjazyčnosť

Väčšina respondentov, ktorí odpovedali na túto otázku (102), podporuje určitú formu obmedzenej viacjazyčnosti. Trvajú na tom, že informácie musia byť vždy dostupné **aspoň v troch až piatich bežne používaných úradných jazykoch** (angličtina, francúzština a nemčina a potenciálne aj taliančina a španielčina). Ostatné úradné jazyky by sa mali používať až po splnení určitých kritérií. **Vo všetkých úradných jazykoch by mali byť vždy dostupné tieto informácie:**

- dokumenty/informácie s dôležitým finančným vplyvom na občanov a MSP, ako napríklad informácie týkajúce sa programu Erasmus+, oznámenia o voľných pracovných miestach, výzvy na prekladanie ponúk alebo usmernenia pre projekty EÚ,
- informácie, ktoré majú mimoriadny vplyv na životy občanov, ako napríklad o vzdelávaní, zdraví, právach občanov a sociálnom zabezpečení,
- dokumenty, ktorými sa stanovujú práva a povinnosti občanov,
- verejné konzultácie,
- určité tlačové oznámenia.

Uvádzajú sa tieto **doplňujúce kritériá:**

- ak sa text týka konkrétne určitých členských štátov alebo občanov alebo je im určený, informácie/dokumenty by mali byť dostupné v úradnom jazyku (úradných jazykoch) dotknutých členských štátov alebo občanov,
- jazykové obmedzenia môžu byť oprávnené pre určité špecializované oblasti, ako napríklad vedecký výskum,
- do úvahy treba brať naliehavosť a politický význam informácií,
- v prípade decentralizovaných orgánov EÚ by sa mal zohľadňovať jazyk hosťujúceho členského štátu.

2. Neobmedzená viacjazyčnosť

Osemnásť respondentov si praje absolútnu viacjazyčnosť, v rámci ktorej sa budú vždy používať všetky úradné jazyky EÚ a všetky preklady budú k dispozícii súbežne.

3. Smerom k „Lingua Franca“ (spoločnému jazyku)

46 respondentov požaduje spoločný jazyk, ktorým by hovorili všetci občania EÚ. Vznikli tu dva prístupy. Štyria respondenti sa domnievajú, že ideálnou voľbou by bol jeden z aktuálnych pracovných jazykov (angličtina).

41 respondentov dôrazne obhajuje používanie spoločného, ale *neutrálneho* jazyka, ako je napríklad esperanto.

Monitorovanie viacjazyčnosti

Niektorí respondenti navrhli mechanizmy na monitorovanie toho, ako orgány EÚ dodržiavajú viacjazyčnosť. Spomedzi návrhov možno uviesť tieto:

- vytvorenie „strediska na sledovanie viacjazyčnosti“, ktoré by túto problematiku sústavne monitorovalo,
- vytvorenie „advokáta pre viacjazyčnosť“, ako napríklad ombudsmana špecializovaného na viacjazyčnosť alebo audítorský orgán s právomocami ukladať postihy v prípade nedodržovania pravidiel,
- štatistiky týkajúce sa používania jazykov v orgánoch EÚ v záujme posilnenia transparentnosti.

Jazyková politika (2. otázka)

Mala by každá inštitúcia EÚ mať jazykovú politiku a ak áno, čo by malo byť zahrnuté v jazykovej politike? Mali by takéto jazykové politiky byť uverejnené na webových sídlach inštitúcií? Aká podrobná by takáto politika mala byť, čo sa týka konkrétnych prípadov, v ktorých výber jazyka, resp. jazykov je obmedzený?

Vhodnosť jazykovej politiky

Jazykovú politiku podporuje väčšina respondentov (175). Názory sa líšia v tom, či by sa mala politika týkať všetkých orgánov EÚ, alebo by mala byť určená pre každý orgán samostatne. Ponúkajú sa tu tri hlavné možnosti:

1. **Jedna spoločná politika:** 52 respondentov sa domnieva, že transparentnosť a zrozumiteľnosť používania jazykov vo všetkých orgánoch EÚ by sa mala rozvíjať prostredníctvom jednej spoločnej politiky. Názory sa rôznia v tom, či by sa mala vzťahovať na agentúry EÚ.
2. **Jedna spoločná politika prispôbena jednotlivým orgánom EÚ:** Druhou možnosťou (17 respondentov) je spoločná politika, v ktorej sa stanovia základné zásady a používanie jazykov vzťahujúce sa na všetky orgány EÚ. Táto spoločná politika by sa následne prispôbila podľa osobitných úloh a funkcií jednotlivých orgánov EÚ.
3. **Samostatné politiky:** Vzhľadom na výrazné rozdiely vo funkciách a v úlohách orgánov EÚ by spoločná jazyková politika nebola praktická (7 respondentov).

Zverejnenie jazykovej politiky

Respondenti súhlasia s tým, že jazyková politika by sa mala zverejniť na webových lokalitách EÚ a mala by byť dostupná vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Dvadsať respondentov považuje za užitočné, aby na webovej

lokalite pri jazykovej politike bola funkcia pripomienkovania, ktorá by verejnosti umožnila vyjadriť svoj názor k obsahu a vykonávaniu politiky.

Podrobnosť jazykovej politiky

Respondenti všeobecne súhlasia s tým, že v jazykovej politike by sa malo stanoviť, ktoré jazyky majú orgány EÚ používať v jednotlivých situáciách. Mala by byť pre občanov jednoducho zrozumiteľná.

Pokiaľ ide o podrobnosť:

- Niektorí respondenti uprednostňujú **(veľmi) podrobnú jazykovú politiku**, v ktorej sa obmedzenia odôvodnia na základe jasných kritérií. Cieľom tohto opatrenia je **zabrániť svojvoľnému výkladu**.
- Niektorí respondenti uprednostňujú **všeobecnejšiu a pružnejšiu jazykovú politiku**, v ktorej sa stanovia **základné zásady** toho, kedy a prečo sa môže použitie jazykov obmedziť. Jazyková politika by mala byť výstižná, súvislá a logická. Musí však poskytovať aj istú mieru pružnosti a možnosť posúdenia jednotlivých prípadov, aby bola **uskutočniteľná**.

Preklady na vyžiadanie (3. otázka)

Mala by každá inštitúcia mať politiku týkajúcu sa okolností, za ktorých môže poskytovať preklady informácií alebo dokumentov na požiadanie? Ak áno, ako môže byť koncipovaná takáto politika s cieľom zabrániť neúmerným nákladom?

Áno alebo nie?

Áno: 114 respondentov tvrdí, že by mala existovať politika týkajúca sa poskytovania prekladov na vyžiadanie tak, aby sa zabezpečil prístup občanov k informáciám. Takáto politika by mala byť súčasťou (spoločnej) jazykovej politiky.

Nie: 31 respondentov tvrdí, že orgány EÚ by nemali mať politiku o poskytovaní prekladov na vyžiadanie, pričom dôvody sú rôzne:

- preklady na vyžiadanie nie sú potrebné, ak sa jazykové obmedzenia náležite odôvodnia v podrobnej jazykovej politike,
- je tu riziko zneužívania zo strany žiadateľov,
- je to príliš nákladné,
- jeden respondent, Európska chemická agentúra, má obavy z toho, že právo na získanie prekladu na vyžiadanie môže agentúre brániť v plnení jej lehôt spojených s regulačnou činnosťou.

Ako sa vyhnúť neprimeraným nákladom

Skupina respondentov nesúhlasí s tým, že by sa politika prekladov na vyžiadanie spájala s „neprimeranými nákladmi“. Jeden respondent tento názor zhrnul takto: „Ide o náklady na demokraciu. Náklady na demokraciu nie sú nikdy príliš vysoké.“

S cieľom zabrániť neprimeraným nákladom ďalší respondenti navrhujú tieto opatrenia (pozri tiež odpovede na 9. otázku):

- poskytovať preklady na vyžiadanie len pre **dôležité dokumenty** (ako napríklad tie, ktoré sa dotýkajú práv občanov) alebo **dokumenty, ktoré zostanú v platnosti aspoň jeden rok**,
- poskytovať preklady na vyžiadanie, **len ak žiadajúca osoba preukáže jeho nevyhnutnosť¹**,
- poskytovať (upravený) **strojový preklad**, prípadne aj s vyhlásením o odmietnutí zodpovednosti,
- racionalizovať používanie zdrojov prostredníctvom vytvorenia **spoločnej skupiny zdrojov pre všetky orgány EÚ**, napríklad vo forme centrálnej prekladateľskej služby,
- minimalizovať možnosť **zneužívania**, napríklad tým, že orgány EÚ budú mať možnosť zamietnuť určité druhy žiadostí,
- vyčleniť **osobitný rozpočet** pre preklady na vyžiadanie,
- poskytovať preklady len v **digitálnej podobe**,
- v záujme zníženia nákladov na preklad používať **neutrálny spoločný jazyk**,
- zaviesť istý **model žiadostí**, v ktorom sa dokument preloží len vtedy, keď o preklad požiadava významný počet ľudí,
- poveriť úlohou prekladu na vyžiadanie **zástupcov EÚ v rôznych členských štátoch EÚ**,
- preniesť náklady na **príslušné členské štáty EÚ**,
- **overiť, či preklad už nie je dostupný v členskom štáte**, napríklad prostredníctvom zavedenia *spoločnej platformy pre preklady* v záujme lepšej výmeny informácií medzi národnými prekladateľskými centrami,
- **skrátiť** dokumenty a informácie na internete.

Respondenti majú **protichodné názory na to, či by sa** za preklady na vyžiadanie **mali účtovať poplatky**. Zástancovia spoplatňovania argumentujú, že poplatky by nielenže pokrývali náklady na preklad, ale zároveň by tiež

¹ Nevyhnutnosť by sa mala posudzovať samostatne pre jednotlivé prípady. Respondenti predložili rôzne varianty tejto požiadavky: žiadajúca osoba by mala i) uviesť dôvod; ii) preukázať „legitímny záujem“ alebo iii) preukázať, že sa jej dokument nejakým spôsobom týka.

odrádzali ľudí od zneužívania možnosti prekladania takýchto žiadostí. Oponenti vysvetľujú, že zavedenie poplatkov pre občanov by bolo diskriminačné, ak iní občania majú prístup k tým istým informáciám vo vlastnom rodnom jazyku.

II. Webové lokality EÚ

Všeobecné jazykové zásady (4. otázka)

Aké všeobecné zásady týkajúce sa jazykov by sa mali uplatňovať na webové stránky inštitúcií EÚ? Ktoré časti webových stránok EÚ konkrétne by podľa vás mali byť dostupné vo všetkých alebo mnohých jazykoch EÚ?

Časť respondentov požaduje neobmedzenú a časť obmedzenú viacjazyčnosť na webových lokalitách EÚ. Jedna skupina respondentov (81) zastáva názor, že všetky časti webových lokalít EÚ by mali byť dostupné vo všetkých úradných jazykoch, aby sa zaručila demokratická legitímnosť a jazyková rovnosť. Menšia skupina sa domnieva, že všetky webové lokality EÚ by mali byť dostupné aspoň v angličtine, nemčine, vo francúzštine a potenciálne v ďalších jazykoch. Ďalšia skupina chce, aby sa všetko uvádzalo v spoločnom neutrálnom jazyku.

70 respondentov sa domnieva, že vo všetkých úradných jazykoch EÚ by mali byť dostupné tie časti webových lokalít EÚ, ktoré sú zaujímavé pre širokú verejnosť, napríklad:

- časti s informáciami o danom orgáne EÚ opisujúce jeho fungovanie a účel a kontaktné údaje,
- časti obsahujúce novinky, tlačové oznámenia a informácie o najnovšom vývoji,
- webové lokality:
 - týkajúce sa verejného zdravia, vzdelávania, hospodárstva, práv cestujúcich, potravinovej bezpečnosti, bezpečnosti pri práci alebo práv občanov,
 - s informáciami o grantoch, výzvach na predkladanie ponúk a iných programoch obstarávania alebo financovania,
 - súvisiace s významnými politickými iniciatívami, právnymi otázkami a usmerneniami o spôsobe dodržiavania povinností podľa práva EÚ,
 - s ponukami voľných pracovných miest,
 - predsedníctiev EÚ.

Pokiaľ ide o iné časti webových lokalít EÚ, ktoré sú určené špecializovanejšiemu publiku, môže byť oprávnený aj obmedzenejší jazykový režim².

Zhrnutia vo všetkých alebo v mnohých úradných jazykoch (5. otázka)

Bolo by užitočné, aby zhrnutia dôležitých záležitostí boli uverejnené vo všetkých alebo mnohých úradných jazykoch?

Približne dve tretiny respondentov považujú zhrnutia kľúčových tém zverejňované vo všetkých alebo v mnohých úradných jazykoch za užitočné.

Mnohí respondenti podporujúci zhrnutia ich považujú za dobrý kompromis. 62 respondentov zastáva názor, že zhrnutia by mali byť dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Niektorí respondenti sa domnievajú, že postačujúce by boli zhrnutia v troch, štyroch alebo piatich najčastejšie používaných jazykoch. Iní respondenti tvrdia, že pri príprave zhrnutí informácií hrozí riziko ich skreslenia a diskriminujú sa ľudia, ktorí majú prístup len k zhrnutému textu.

Jazykové obmedzenia (6. otázka)

Je za určitých okolností prijateľné poskytovať materiály skôr v malom počte jazykov než vo všetkých úradných jazykoch? Ak áno, aké kritériá by sa mali použiť na určenie, ako sa tieto jazyky budú vyberať (napríklad počet obyvateľov, ktorí hovoria daným jazykom, úroveň jazykovej rozmanitosti v rámci obyvateľstva...)?

Áno alebo nie?

Áno: Väčšina respondentov (119), ktorí odpovedali na danú otázku, považuje za istých okolností a z pragmatických dôvodov za praktické, aby sa dokumenty poskytovali len v malom počte jazykov. Niektorí respondenti pridal aj podmienky, napríklad ak sa uvedie jasné odôvodnenie alebo ak sa obmedzenia skombinujú s možnosťou poskytovať preklady na vyžiadanie.

² Jedným z variantov tejto myšlienky je zavedenie jazykového režimu, ktorý by vychádzal z rozlišovania hlavných webových lokalít EÚ (tzv. webové lokality 1. úrovne) a podrobnejších alebo technickejších webových lokalít EÚ (webové lokality 2. úrovne). V rámci tejto skupiny respondentov sa zistili rozdiely, pokiaľ ide o to, koľko úradných jazykov by sa malo pre jednotlivé typy webových lokalít používať. Sú tu dva hlavné prístupy, a to:

- používať všetky úradné jazyky EÚ pre hlavné webové lokality a minimálny počet jazykov pre ostatné podrobnejšie a technickejšie webové lokality (angličtina, francúzština, nemčina a prípadne aj taliančina či španielčina) alebo použiť na preklad týchto webových lokalít do všetkých úradných jazykov strojový preklad,
- používať obmedzený počet úradných jazykov EÚ pre hlavné webové lokality (angličtina, francúzština, nemčina a prípadne aj taliančina či španielčina) a menej jazykov (ako napríklad angličtina, francúzština a nemčina alebo len angličtina) pre podrobnejšie, technickejšie webové lokality.

Nie: 84 respondentov vychádza z modelu neobmedzenej viacjazyčnosti, v ktorom je akýkoľvek druh jazykového obmedzenia **diskriminačný**, a teda neprípustný.

Kritériá výberu jazykov

Pokiaľ ide o kritériá, ktoré by sa mali používať na výber úradných jazykov, názory respondentov sa rôznia.

Mnohí respondenti považujú za najdôležitejšie kritérium **vplyv, relevantnosť alebo význam informácií pre určitú skupinu občanov, členské štáty alebo širokú verejnosť**. Podľa ich názoru by sa jazyky mali vyberať na základe toho, že každá dotknutá osoba by mala informáciám rozumieť. To by znamenalo, že určitý veľmi špecifický obsah, často určený odborníkom, by mohol byť dostupný len v obmedzenom počte jazykov.

Niektorí respondenti sa domnievajú, že vhodným kritériom je **počet obyvateľov hovoriacich zvolenými jazykmi**, a to buď na základe minimálneho percenta európskej populácie³, ktorá rozumie vybraným úradným jazykom, alebo na základe najviac používaných úradných jazykov. Iní respondenti sú jednoznačne proti tomu, aby sa počet obyvateľov používal ako kritérium, keďže by to nevyhnutne viedlo k diskriminácii menej početných skupín obyvateľov a ich jazykov.

Niektorí respondenti zastávajú názor, že prioritu by mali mať pracovné jazyky verejnej služby EÚ (pre niektoré orgány EÚ je to angličtina, francúzština a nemčina) alebo jazyky, ktoré sú úradnými jazykmi vo viac ako jednom členskom štáte.

III. Verejné konzultácie

Politika Komisie (7. otázka)

V apríli 2017 Európska komisia prijala nové interné pravidlá, podľa ktorých sa vyžaduje, aby sa doklady týkajúce sa verejných konzultácií v súvislosti s „prioritnými iniciatívami“ v ročnom pracovnom programe Komisie uverejňovali vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Všetky ostatné verejné konzultácie musia byť k dispozícii minimálne v angličtine, francúzštine a nemčine. Verejné konzultácie „širokého verejného záujmu“ by mali byť dostupné v ďalších jazykoch. Okrem toho „do všetkých úradných jazykov EÚ musia byť preložené webové stránky vyhradené na účely konzultácií alebo zhrnutie konzultácií“.

Prispieva táto politika podľa vás k nastoleniu náležitej rovnováhy medzi potrebou rešpektovať a podporovať jazykovú rozmanitosť a potrebou dodržiavať administratívne a rozpočtové obmedzenia na druhej strane? Je to taký typ politiky, ktorý by opodstatnene mohli prijať ostatné inštitúcie EÚ?

³ Respondenti uvádzali 60, 75, 80 alebo 90 % európskej populácie.

Približne polovica respondentov (124) hovorí, že Komisii sa svojou politikou **nedarí dosahovať správnu rovnováhu**. Drvivá väčšina týchto respondentov sa domnieva, že aktuálna politika Komisie je **nedostatočná**, pričom uvádzajú tieto dôvody:

- Mnohí respondenti (50) vyjadrujú poľutovanie nad **neurčitým vymedzením určitých kľúčových pojmov**, ako sú napríklad *široký verejný záujem, dodatočné jazyky a prioritné iniciatívy*. Komisia tak má široký priestor na voľné uváženie, čo môže viesť k svojvoľnému uplatňovaniu politiky.
- Mnohí respondenti (49) zastávajú názor, že verejné konzultácie by mali byť **dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ**. Ako argument sa uvádza, že vzhľadom na charakter verejných konzultácií musia orgány EÚ zabezpečiť, že sa na nich rovnako môžu zúčastniť všetci občania. Obmedzenia by mali byť výnimkou, a nie naopak.
- Mnohí respondenti (46) nechápu, prečo by mali mať **angličtina, francúzština a nemčina** počas verejných konzultácií privilegované postavenie. Táto situácia vedie k vytvoreniu **jazykovej nerovnosti**.
- Niektorí respondenti (9) sa domnievajú, že k minimálnemu počtu troch jazykov **by sa mali pridať ďalšie úradné jazyky (vrátane španielčiny a taliančiny)**.
- Niekoľko respondentov (6) má obavy z praktickej stránky: V akom rozsahu sa politika Komisie na rok 2017 **uplatňovala v praxi**? V akej fáze obdobia konzultácií sú rôzne **preklady k dispozícii**?

64 respondentov sa vyjadrilo, že jazyková politika Komisie na rok 2017 v oblasti verejných konzultácií **je primeraná**. Niektorí považujú túto politiku za dôležitý prvý krok a dokonca navrhujú, že by ju mali prijať všetky ostatné orgány EÚ. K tejto téme jeden respondent – Európska chemická agentúra – poznamenáva, že je ťažké prijať presne rovnakú politiku v iných orgánoch, pretože verejné konzultácie organizované Komisiou sa môžu líšiť od tých, ktoré organizujú iné orgány EÚ, a konzultácie tiež môžu mať iné cieľové publikum.

Niekoľko respondentov (5) sa domnieva, že politika Komisie na rok 2017 je **príliš nákladná**, a myslí si, že by postačovalo zverejňovanie len v angličtine alebo v angličtine, vo francúzštine a v nemčine.

IV. Iné témy

Nové právne predpisy EÚ (8. otázka)

Jediné osobitné právne predpisy týkajúce sa používania jazyka v správe EÚ sú z roku 1958, keď existovalo šesť členských štátov a štyri úradné jazyky. Myslíte si, že v súčasnej situácii by mohli byť užitočné nové právne predpisy? Alebo si myslíte, že

otázky súvisiace s používaním jazykov je lepšie riešiť mimo podrobného právneho rámca?

Väčšina respondentov (126), ktorí odpovedali na túto otázku, sa domnieva, že nový právny predpis alebo revízia existujúceho nariadenia č. 1/1958 by bola užitočná. V niektorých odpovediach sa uvádza, že takýmto revidovaným právnym predpisom by sa mala posilniť viacjazyčnosť tým, že by sa podrobne stanovili jazykové práva občanov. Niektorí respondenti rozobrali svoje tvrdenie a vyjadrili sa, že hoci by nový právny predpis bol žiaduci, s revidovaním nariadenia č. 1/1958 sa spája riziko otvorenia *Pandorinej skrinky*.

Respondenti predložili tieto návrhy na zmenu nariadenia č. 1/1958:

- zaviesť **povinnosť** (namiesto možnosti) inštitúcií EÚ prijať vnútorné pravidlá týkajúce sa používania jazykov (článok 6),
- zahrnúť právo na získanie prekladu na vyžiadanie,
- aktualizovať nariadenie č. 1/1958 tak, aby sa doň premietol článok 11 Zmluvy o fungovaní EÚ, v ktorom sa od Komisie žiada, aby vykonávala rozsiahle verejné konzultácie, a od inštitúcií EÚ sa žiada, aby udržiavali otvorený, transparentný a pravidelný dialóg s občianskou spoločnosťou,
- zaviesť neutrálny spoločný jazyk.

34 respondentov je proti novému právnemu predpisu alebo revízii nariadenia č. 1/1958. Domnievajú sa, že nariadenie č. 1/1958 je dostatočné, aktuálne a že by sa mala zachovať rovnosť všetkých 24 úradných jazykov. Problémom je skôr riadne **vykonávanie** existujúcich právnych predpisov.

Niektorí respondenti navrhujú riešenie jazykových otázok **mimo podrobného legislatívneho rámca**. Predložených bolo niekoľko návrhov:

- (spoločné) usmernenia prijaté všetkými orgánmi EÚ,
- aktualizácia oznámenia Komisie o preklade ako súčasť rozhodovacieho procesu Komisie (2016),
- kódex správania v oblasti viacjazyčnosti,
- medziinštitucionálna dohoda, na základe ktorej každý orgán EÚ prijme svoju vlastnú jazykovú politiku, a
- odporúčania európskeho ombudsmana.

Náklady na preklad (9. otázka)

Každé zvýšenie objemu informácií a dokumentov uverejnených vo všetkých jazykoch EÚ si bude vyžadovať dodatočné náklady na preklady. Akým spôsobom sa podľa vás dajú tieto dodatočné náklady pokryť? Z iných položiek v rozpočte EÚ? Vyčlenením

d'alších finančných prostriedkov od jednotlivých členských štátov, ktorých sa to týka? Nejakým iným spôsobom?

Odpovede na túto otázku boli rôzne v závislosti od modelu jazykovej politiky, ktorý respondenti obhajujú.

Podľa niektorých respondentov náklady na preklad nie sú prehnané a otázka by sa mala zmeniť takto: „*Aké sú náklady na neposkytovanie prekladov?*“ Konkrétne: „*Preklad, teda informácie a schopnosť každého občana pochopiť, čo sa deje, mi nepripadá ako druhotný výdavok, ale ako demokratický imperatív v kontexte, kde Únia často nie je pochopená a je odmietaná.*“ (odpoveď predložená po francúzsky).

Respondenti predložili **rôzne návrhy** na vyriešenie (ďalších) nákladov na preklad:

- 62 respondentov sa vyjadrilo, že náklady na preklad by mali byť hradené **zo všeobecného rozpočtu EÚ**. Inak to skončí tak, že menšie štáty budú platiť za preklady viac ako väčšie členské štáty.
- Niektorí respondenti (22) idú ešte ďalej a žiadajú, aby **členské štáty, ktoré majú jeden z „privilegovaných jazykov“, by mali platiť viac**, aby sa kompenzovala táto ich výhoda.
- Niektorí respondenti (24) naopak zastávajú názor, že **členské štáty, ktoré si želajú mať ďalšie preklady do svojho úradného jazyka, by mali súvisiace náklady uhradiť**.
- Mnohí respondenti predložili nápady, ako **znížiť náklady na preklad**, napríklad:
 - zoskupiť prekladateľské zdroje všetkých orgánov EÚ,
 - viac využívať strojový preklad (pozri tiež 10. otázku),
 - znížiť množstvo textov,
 - zvýšiť kvalitu textov,
 - zadávať preklady externým prekladateľom,
 - podporiť hospodársku súťaž medzi prekladateľskými agentúrami formou transparentných verejných súťaží,
 - znížiť sadzby za preklad Prekladateľského strediska pre orgány Európskej únie a zosúladiť jeho sadzby so sadzbami v súkromnom sektore jazykových prekladov,
 - nerevidovať dokumenty, ktoré už boli preložené,
 - vyhýbať sa uplatňovaniu naliehavých situácií,
 - spolupracovať s vnútroštátnymi prekladateľskými službami, napríklad vytvorením spoločnej prekladateľskej platformy, aby sa vyhlo zdvojojovaniu práce.

Strojový preklad (10. otázka)

V akej miere možno využívať technológie na preklad medzi rôznymi jazykmi EÚ? Keďže „strojové“ preklady nemusia byť vždy úplne presné, je toto prijateľná cena

za to, že dokumenty budú preložené rýchlejšie a úspornejšie, ako by tomu bolo v opačnom prípade?

Respondenti vidia výzvu v snahe o dosiahnutie správnej rovnováhy medzi potenciálom strojového prekladu a rizikom nepresností: „*Niekedy je strojový preklad lepší než nič, ale niekedy je horší než nič.*“

Pre takmer väčšinu respondentov (134) sa rovnováha nakláňa v prospech strojového prekladu. Hoci sa jasne rozoznávajú súčasné problémy súvisiace s jeho používaním, niekoľkí respondenti (17) sa domnievajú, že by sa malo investovať viac zdrojov do **vývoja prekladateľských technológií**. Väčšina respondentov zároveň sformulovala **podmienky pre súčasné využívanie strojového prekladu**, napríklad že strojový preklad:

- by sa mal používať len ako pomôcka⁴ alebo len vtedy, ak ho zreviduje alebo skontroluje prekladateľ,
- by sa nemal používať pri dokumentoch, ktoré si vyžadujú presnosť, ako napríklad právnické alebo finančné dokumenty,
- by sa mal používať len s vyhlásením o odmietnutí zodpovednosti, v dôsledku ktorého bude jasné, že text bol prekladaný strojovo a že môže byť nepresný,
- by sa mal používať len ako prechodné riešenie, kým nebude dostupný „riadny“ preklad,
- by sa mal kombinovať s možnosťou získania „riadneho“ prekladu na vyžiadanie.

Niektorí respondenti uviedli príklady situácií, v ktorých by sa mohol strojový preklad využívať viac, ako napríklad obsah webu, krátke alebo jednoduché texty, interné dokumenty alebo preklady do neúradných jazykov.

Takmer štvrtina respondentov (73) sa viac prikláňa k nevyužívaniu strojového prekladu. Respondenti (28) poukazujú na jeho **nespoľahlivosť a nedostatočnú kvalitu**. Pri používaní strojového prekladu hrozí **diskriminácia** občanov EÚ, ak niektoré z úradných jazykov sa prekladajú „riadne“ a iné nie. Niektorí respondenti varujú pred obehom tzv. sivých prekladov, pri ktorých je potenciál vytvárania **falošných správ**. Ak by sa strojové preklady mali používať, tak len ako pomôcka pre prekladateľov (14 respondenti).

4. Prehľad iných otvorených tém

Používanie regionálnych alebo menšinových jazykov v orgánoch EÚ

Niektorí respondenti spomenuli dôležitosť regionálnych a menšinových jazykov v členských štátoch EÚ, ktoré nemajú postavenie úradných jazykov,

⁴ Jeden respondent spomenul potenciál nástrojov na počítačom podporovaný preklad (tzv. CAT nástroje), ktoré prekladatelia používajú na uľahčenie procesu prekladu.

ktorými sa však do veľkej miery hovorí a sú rozhodujúcou súčasťou identity. Boli predložené návrhy na zabezpečenie väčšieho uznávania týchto jazykov na úrovni EÚ:

- vyčlenením častí na webových lokalitách EÚ v týchto jazykoch,
- zverejňovaním záležitostí vplývajúcich na menšiny v príslušných jazykoch,
- sprístupňovaním zhrnutí kľúčových tém a verejných konzultácií v regionálnych alebo menšinových jazykoch,
- zmenou nariadenia č. 1/1958 tak, aby sa chránili regionálne alebo menšinové jazyky.

Následky brexitu

Niekoľkí respondenti poznamenali, že v dôsledku brexitu v marci 2019 by sa angličtina mala stať menej dominantnou a menej dôležitou v rámci vnútornej a vonkajšej komunikácie verejnej služby EÚ.

Príloha: Zoznam príspevkov

Členské štáty

Francúzsko - Secrétariat Général des Affaires Européennes

Taliansko - Permanent Representation of Italy to the EU

Španielsko - Secretaría de Estado para la Unión Europea

Inštitúcie, orgány, úrady a agentúry EÚ

Európska chemická agentúra (ECHA)

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA)

Regionálne verejné orgány

Vlaamse Overheid

Organizácie

European Language Equality Network

Kotimaisten kielten keskus (Finnish Centre of Domestic Languages)

Oifig an Choimisinéara Teanga, Ireland

Conradh na Gaeilge (Gaelic League), Ireland

Europa Esperanto Unio (2 contributions)

Esperanto France

Europe-Démocratie-Esperanto (2 contributions)

Comité Pauvreté et Politique, France

DLF Bruxelles-Europe

Internacia Scienca Instituto "Ivo Lapenna"

Matris lingua, I want my language back

Observatoire européen du plurilinguisme

Panhellenic Association of Translators

Délégation des Barreaux de France (au nom du Conseil national des Barreaux, du Barreau de Paris et de la Conférence des Bâtonniers)

Centre d'Etudes Jacques Georgin

GEM+ "Pour une gouvernance européenne multilingue" asbl

AlumISIT

Plataforma per la Llengua

Česká esperantská mládež, z.s. (Czech Esperanto Youth)

Wirtschaftskammer Österreich

Irish Translators' and Interpreters' Association

FIT Europe, Regional Centre of the International Federation of Translators

International Certificate Conference Languages (ICC)

Cornish Language Board

Stiftung Lichterfeld

Zentralverband des Deutschen Handwerks e.V.

Exilio - Hilfe für Migranten, Flüchtlinge und Folterüberlebende e.V.

Interkultura Centro Herzberg (Esperanto-Gesellschaft Südharz)

EsperantoLand e.V.

Verein Deutsche Sprache e.V.

Budapesti Orvos-Egészségügyi Eszperantó Szakcsoport

Akademická obec

Eòghann Dickson, University of Glasgow
Federico Gobbo, University of Amsterdam
Angelo Ariemma, Università degli Studi "La Sapienza" di Roma
Daniel Gonçalves, University of Lisbon
Jean-Claude Barbier, Université Paris 1 Panthéon Sorbonne
Universitat Rovira i Virgili
Michele Gazzola, Ulster University
Universidade do Algarve
François Grin, Université de Genève
Christoph Knabe, Beuth-Hochschule für Technik Berlin
Robert Phillipson, Copenhagen Business School
Isabelle Pingel, Université Paris 1 Panthéon Sorbonne
Victor Ginsburgh, Université Libre de Bruxelles / Université catholique de Louvain & Juan D. Moreno-Ternero, Universidad Pablo de Olavide

Jednotlivci

Od jednotlivcov bolo prijatých 234 príspevkov.

Európsky ombudsman

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

Tel. + 33 (0)3 88 17 23 13
Fax + 33 (0)3 88 17 90 62
www.ombudsman.europa.eu
eo@ombudsman.europa.eu

© Európska únia, 2014
Reprodukcia na vzdelávacie
a nekomerčné účely je povolená
za predpokladu uvedenia zdroja.